

4. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін : навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15703> (дата звернення: 13.11.2023).

5. Лебедик Л. В. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у підготовку майбутніх учителів трудового навчання і технологій. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр.; О. В. Марущак (голова) та ін. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. Вип. 6. С. 85–88.

УДК 379.821:005.51-048.35

О. І. ОПОШНЯН, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Л. В. ЛЕБЕДИК, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті доведено, що в системі управління закладом позашкільної освіти планування роботи займає одну з головних його функцій. Окреслено організаційно-педагогічні умови модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти, детально розкрито першу організаційно-педагогічну умову, важливу для модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти – розподіл і делегування повноважень між керівником закладу позашкільної освіти і його підлеглими.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, модернізація, система планування, заклад позашкільної освіти, керівник закладу позашкільної освіти.

Важливим аспектом для реалізації мети модернізації управління закладом позашкільної освіти є планування роботи закладу, оскільки в плануванні реалізується цільовий компонент освітнього процесу як системи, аналіз прогнозування якостей внутрішнього і зовнішнього середовища закладу позашкільної освіти, його потреб і можливостей, вироблення різноманітних концепцій, самоаналіз ефективності означеного планування тощо.

Аналіз праць із проблеми планування роботи закладів позашкільної освіти розкриває пріоритетну роль функції планування у процесі освітньої діяльності адміністрації і педагогічного колективу. Планування роботи закладу позашкільної освіти є однією з найважливіших функцій управління, вважають вітчизняні науковці (В. Бондар, І. Бачило, Б. Гаєвський, Л. Даниленко, В. Лазарєв, В. Стрельников, Ф. Хміль та ін.).

Під час планування роботи закладів позашкільної освіти враховувати такі напрями діяльності: а) створення належних умов навчання і виховання учнів; б) вирішення питань підвищення якості освітнього процесу; в) всебічне підвищення професійної майстерності педагогів та забезпечення творчого потенціалу закладу позашкільної освіти; г) керівництво та контроль; д) охорона здоров'я і безпеки життєдіяльності дітей; е) розв'язання завдань наукової організації праці учнів, педагогів, керівників; є) інформаційне забезпечення педагогічного колективу; ж) створення сприятливого мікроклімату в колективі; з) вирішення адміністративно-господарських завдань; и) робота з громадськістю і батьками учнів.

Перспективний план закладу позашкільної освіти має містити такі розділи:

1. Аналіз роботи закладу позашкільної освіти за минулі п'ять років (він включає аналіз стану освітнього процесу, причин вад, визначення основних завдань і проблем, над якими працюватиме педагогічний колектив).

2. Основні напрямки розвитку закладу позашкільної освіти на перспективу (розвиток контингенту учнів, поглиблене вивчення навчальних предметів, поєднання навчання з продуктивною працею учнів).

3. Зміцнення навчально-матеріальної бази (розвиток матеріальної бази, обладнання закладу позашкільної освіти, комп'ютеризація навчального процесу, проведення ремонтних робіт, оформлення закладу позашкільної освіти, дотримання санітарно-гігієнічного режиму, протипожежної безпеки).

4. Поліпшення умов побуту і відпочинку педагогів, забезпечення педагогічними кадрами (комплектування закладу позашкільної освіти працівниками, їх перепідготовка, підвищення кваліфікації, робота з молодими педагогами).

5. Підвищення ролі громадськості в житті закладу позашкільної освіти (питання для розгляду на конференціях, співробітництво з науково-дослідними виробничими організаціями, товариствами, спілками; діяльність батьківського активу; пропаганда педагогічних знань; проблеми соціального захисту учнів).

У системі управління закладом позашкільної освіти планування роботи займає одну з головних його функцій. Планування є основною з-поміж решти функцій управління, оскільки прийняті в процесі реалізації рішення, визначають характер здійснення всіх інших функцій управління.

Планування є функцією управління, що полягає у визначенні цілей закладу позашкільної освіти та розробці програм їх досягнення. Як функція, планування – досить поширена управлінська діяльність. Безперечно, вона є практичною, оскільки має розрахунковий потенціал, найбільш наближений до реальних можливостей об'єкта. Водночас планування – дещо ідеальне, оскільки стосується майбутнього об'єкта. Тому воно як управлінська дія не дає абсолютної гарантії

досягнення запланованої ефективності управлінських рішень. Ця якість забезпечується завдяки виконанню трьох прикладних функцій: 1) регулювання; 2) координації; 3) контролю.

Процес планування є розробкою змісту та послідовності дій для досягнення визначеної мети, перспектив, завдань управління; процес планування здійснюється у часі та у просторі, тому обмежений часом та колом виконавців [4–5]. Проаналізувавши різні підходи до поняття «планування» діяльності закладу позашкільної освіти приходимо до висновку, що планування є функцією управління, визначення перспектив, цілей і шляхів їх досягнення.

Для успішної й ефективної модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти слід створити такі організаційно-педагогічні умови модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти: 1) розподіл і делегування повноважень керівника закладу позашкільної освіти і його підлеглих; 2) проєктування і перспективне бачення діяльності закладу щодо планування роботи закладу позашкільної освіти; 3) дотримання у процесі планування усіх вимог нормативних документів, виконання усіх передбачених ними процедур створення, погодження, затвердження документації з планування роботи закладу позашкільної освіти.

Отже, зупинимося на першій організаційно-педагогічній умові, важливій для модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти – розподілі і делегуванні повноважень між керівником закладу позашкільної освіти і його підлеглими. Заклад позашкільної освіти є освітньою організацією, яка складається з групи людей (педагогів, учнів, батьків), діяльність яких координується директором для досягнення поставлених загальних цілей – отримання споживачами (дітьми) якісних освітніх послуг, чому присвячена уся системна підготовка педагогів для закладів позашкільної освіти [1–5].

Делегування є процесом передання частини функцій (робочих завдань) і повноважень керівника одному чи декільком підлеглим. Делегування завдань є процесом психологічно важким. Часто керівник закладу позашкільної освіти, схильний до стереотипів, не може доручити підлеглому частину своєї роботи. Поширеними стереотипами є такі міркування: я виконаю роботу якісніше; простіше самому виконати роботу, ніж вчити інших і пояснювати їм специфіку процесу; підлеглий скористається ситуацією, щоб показати, що він може краще за керівника виконувати роботу; претендуватиме на цю посаду.

Основними цілями делегування завдань є: 1) звільнити час керівника закладу освіти для виконання важливіших завдань; 2) підвищити довіру в колективі; 3) мотивувати роботу працівників закладу позашкільної освіти; 4) спонукати працівників ефективніше та різнобічно використовувати свої професійні знання і навички; 5) перевірити сумлінність працівників.

Успішність делегування завдань визначають три чинники: 1) чітке формулювання завдання; 2) правильний вибір виконавця, який має необхідні знання та навички; 3) грамотна взаємодія керівника і підлеглого. Доцільно використовувати делегування, коли: 1) керівник розуміє, що підлеглий може виконати роботу краще, ніж він; 2) зайнятість не дає можливості йому вирішити проблему; 3) він намагається сприяти підвищенню професійності підлеглих; 4) необхідним є вільний час для вирішення важливіших завдань.

Делегування повноважень має такі переваги:

1) підвищується якість управлінських рішень, оскільки їх приймають ті працівники, що мають найбільшу компетентність, більш повну і достовірну інформацію; 2) у підлеглих розвиваються ініціатива, підприємливість, бажання самостійно і творчо працювати; 3) керівник звільняється від виконання другорядних

робіт; 4) розширюється обсяг функцій, завдань, що виконує заклад позашкільної освіти. Перешкоджають вдалому делегуванню повноважень: а) недовіра до підлеглих; б) недооцінка здібностей підлеглих.

Отже, сутність поняття «планування» – це функція управління, сутність якої полягає у визначенні перспектив, цілей і шляхів їх досягнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лебедик Л. В. Інноваційні модульні технології підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., 16-18 берез. 2023 р. Харків : Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. С. 499–502.

2. Лебедик Л. STEAM-технології навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти. *Актуальні аспекти розвитку STEAM-освіти в умовах євроінтеграції* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ інтернет-конф., 21 квіт. 2023 р. Кропивницький : ДонДУВС, 2023. С.143–145.

3. Стрельніков В. Ю. Концептуальні засади підвищення кваліфікації педагогів закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю. *Освітній фактор. Всеукр. науково-педагогічний журнал*. 2022. С. 106–109.

4. Lebedyk L. V. Possibilities of application of the a person-centered approach in the training of teachers of out-of-school education institutions. *Scientific World Journal Issue*. No19. Part 4 May 2023. P. 42–51.

5. Lebedyk Lesya, Strelnikov Viktor. Educational space of continuous Education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / eds. Dimitrina Kamenova, Svitlana Arkhypova. Varna : Varna university of management, 2023. 261 p. P. 128–157.